

Bolesław Garyga

Z działalności wrocławskiego ośrodka socjologicznego

Przegląd Socjologiczny / Sociological Review 13/2, 142-143

1959

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W osobnym zespole nauczycieli podjęto badania nad zmianami wzoru wychowawczego w rozmaitych społeczno-gospodarczych warunkach wsi.

Stanisław Kowalski

Z DZIAŁALNOŚCI WROCŁAWSKIEGO OŚRODKA SOCJOLOGICZNEGO

Katedra Socjologii na Uniwersytecie Wrocławskim istnieje od października 1957 r. i jest kontynuacją Zakładu Socjologii z lat 1946-1952, którego działalnością wówczas kierował prof. dr Paweł Rybicki, asystentami byli: dr Irena Turnau i mgr Bolesław Garyga (w ostatnim roku istnienia Zakładu).

W wyniku dydaktycznej działalności Zakładu Socjologii w tym okresie jedenaście osób ukończyło studia socjologiczne uzyskując tytuły magistrów.

Kiedy w 1957 r. ponownie powołano do życia socjologię na Uniwersytecie Wrocławskim, zorganizowaniem Katedry Socjologii zajął się doc. dr Stefan Golachowski, kierownik Katedry Geografii Ekonomicznej na Uniwersytecie we Wrocławiu. Mgr Bolesław Garyga wrócił do socjologii z Zakładu Etnografii Ogólnej. Drugim pracownikiem naukowym Katedry jest mgr Czesław Buczek.

Wkrótce też po utworzeniu Katedry uruchomiono nieobowiązkowe seminarium socjograficzne kierowane przez doc. dr S. Golachowskiego dla studentów wyższych lat i absolwentów wydziałów humanistycznych. Tematyka seminarium wiąże się ściśle z badaniami terenowymi, w których większość uczestników seminarium bierze udział. W roku akademickim 1958/59 prowadzone są ponadto osobne zajęcia z zakresu socjologii przemysłu dla osób biorących udział w badaniach socjologicznych w zakładach pracy.

Jest rzeczą oczywistą, że socjologowie wrocławscy zajmują się problematyką socjologiczną Ziemi Zachodnich. Podkreślić jednak należy, że problematyka ta wysuwa się na czoło innych problemów socjologicznych w kraju. W badaniach nad Śląskiem Katedra współpracuje z Instytutem Śląskim w Opolu. Sekcję Socjograficzną tego Instytutu zorganizował doc. dr S. Golachowski, ostatnio zaś objął kierownictwo naukowe tej Sekcji prof. dr J. Chałasiński.

Instytut Śląski, wznawiając po kilkuletniej przerwie badania socjograficzne wraz z Zakładem Socjologii i Historii Kultury PAN w Warszawie, w listopadzie 1957 roku zorganizował w Opolu konferencję, w której wzięli udział przedstawiciele wszystkich placówek naukowych zajmujących się badaniami socjograficznymi, etnograficznymi i demograficznymi na Śląsku. Konferencja miała na celu przedyskutowanie planu badań socjograficznych.

Realizacja planu badawczego Sekcji Socjograficznej Instytutu przypadła głównie w udziale socjologom wrocławskim i pracownikom Zakładu Socjologii i Historii Kultury PAN w Warszawie i Łodzi.

Wymieniając tylko badania prowadzone przez socjologów wrocławskich należy zwrócić uwagę przede wszystkim na prace wykonywane pod bezpośrednim kierownictwem doc. dr S. Golachowskiego, który przy pomocy mgr B. Mejbaum i mgr Z. Wójcickiej opracował rozmieszczenie polskiej ludności rodzimej na Śląsku Opolskim w latach 1910—1957. Zagadnienie to zostało przedstawione statystycznie i kartograficznie.

Pod kierownictwem doc. dr S. Golachowskiego prowadzone są badania demograficzne. Ukończone zostały pierwsze prace z tego zakresu:

1. Analiza struktury ludności poszczególnych powiatów województwa opolskiego według wieku i płci oraz ruchu naturalnego w latach 1950—1956, wykonana przez T. Jaroszewiczową;

2. Analiza demograficzna ludności rodzimej w poszczególnych osiedlach powiatu opolskiego, przeprowadzona przez J. Balarę przy pomocy U. Zelisko i J. Banasińskiego.

Mgr B. Garyga przy pomocy mgr K. Hofmana i mgr T. Wesolowskiej prowadzi badania socjologiczne w jednej wsi w powiecie Olesno, w której mieszka wyłącznie śląska ludność rodzima.

Badaniem krańcowo odmiennego typu wsi na Opolszczyźnie zajmuje się mgr J. Tyślewicz. Wieś ta składa się wyłącznie z przesiedleńców z za Buga i z okolic Żywca.

Dr W. Świrski zajmuje się zbieraniem materiałów do pracy pt. „Czynniki przyspieszające adaptację repatriantów ze wschodu”.

Problemowi migracji śląskiej ludności rodzimej poświęcone było specjalne posiedzenie Komisji Zagadnień Demograficznych i Socjologicznych Rady Naukowej Towarzystwa Rozwoju Ziemi Zachodnich, które odbyło się w Opolu w maju 1958 r.

Głównym terenem badań socjologów wrocławskich jest z natury rzeczy Wrocław i województwo wrocławskie nie leżące w zasięgu działania Instytutu Śląskiego w Opolu.

Pod bezpośrednim kierownictwem doc. dr S. Golachowskiego prowadzone są badania nad strukturą społeczną i zawodową ludności jednej z dzielnic Wrocławia. W badaniach tych bierze udział dr W. Świrski oraz mgr M. Popiacki. Punktem wyjścia jest gospodarstwo domowe. Do zbierania danych statystycznych służy kwestionariusz.

Mgr B. Garyga z pomocą mgr L. Mościckiej oraz studenta C. Wańczowskiego latem 1958 roku przeprowadził badania w jednym z większych zakładów przemysłowych we Wrocławiu. Jest to kontynuacja badań prowadzonych pod kierownictwem prof. dr P. Rybickiego i przerwanych w roku 1948. Obecnie w badaniach tych zastosowano metodę tzw. „obserwacji uczestniczącej”.

Podkreślić należy, że badania socjologiczne w zakładach przemysłowych spotkały się z uznaniem i poparciem Komitetu Wojewódzkiego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej we Wrocławiu.

Ponadto badania socjologiczne prowadzone we wrocławskich zakładach przemysłowych jak i badania nad strukturą społeczną i zawodową poszczególnych dzielnic Wrocławia spotkały się z żywym zainteresowaniem ze strony Miejskiego Zarządu Architektoniczno-Budowlanego Prezydium Rady Narodowej Miasta Wrocławia.

W wyniku kontaktów pracowników Katedry Socjologii z Głównym Architektem Wrocławia prof. inż. L. Dąbrowkim i mgr inż. S. Niemierko w badaniach socjologicznych prowadzonych we Wrocławiu uwzględniono szerszej problematykę wiążącą się ściślej z zagadnieniami urbanistycznymi. Zaś dzięki pomocy finansowej Miejskiego Zarządu Architektoniczno-Budowlanego możliwe było przeprowadzenie badań w szerszym zakresie.

Poza Wrocławiem w powiecie Bolesławiec mgr C. Buczek prowadzi badania nad reemigrantami z Jugosławii, którzy osiedlili się tam zwartą grupą i wyraźnie wyodrębniają się wśród ludności Dolnego Śląska.

Bolesław Garyga

SEKCJA SOCJOGRAFICZNA INSTYTUTU ZACHODNIEGO W POZNANIU

Prace naukowe Sekcji Socjograficznej Instytutu Zachodniego w Poznaniu koncentrowały się w głównej mierze na problematyce społecznej Ziemi Odzyskanych. Najwięcej uwagi poświęcono rozwinięciu terenowych badań socjologicznych. Dążeniem Sekcji jest